

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

—1 »Polom prosvetljene dobe« je naslov članku v »Edinosti« z dne 28. jan., v katerem čitamo med drugim tudi sledeče. »Resnica je navsezadnje, da so šole, ki oblikujejo človekovo duševnost, čisto močnejše zunaj šole kakor pa v šoli. Nekaj ur še tako plodnega pouka v šoli ne more mlado človeško dušo do temeljev prekvasiti, če pa so vplivi v izvenskolem času močnejši, neposrednejši in časovno daljši. Napačno bi bilo trditi, da je izkrivljeni vzgoji tega ali onega mladostnika, ki je zašel na slaba pota, kriva šola. Bolj ko nortranji šolski pouk, daje na našem podeželju ceno šoli učitelj, ki mora biti v vsakem oziru osebnost, ki z lepimi vzgledi vzgojno vpliva na šolsko mladino, pa tudi na starejše ljudi zunaj šole. Ali pa je današnja družba storila svojo dolžnost do šole in vaškega učitelja? Ali je dom povsod že dovolj tesno zvezan s šolo? Ali se ne dogajajo žalostni primeri, da se učitelj politični nazor skoraj povsod predpostavlja njegovi pedagoški sposobnosti, ko nekateri vaški tribun ljubosumno meri vsak učiteljev korak, prisluškuje sleherni njegovi besedi? Ali se ne dogajajo še danes žalostni primeri, ko ljudje, ki jim učitelj ne more ali noče služiti v njihovi politični službi, učitelja ovajajo z izmišljenimi ovadbami in mu grene že itak težko življenje?

Pustite učiteljevo delo v miru in ne vmešajte se vanj vi, ki vas je zastrepila dnevna politika in ki mislite, da je dober učitelj samo tisti, ki trobi v vaš politični rog! Ne ovajajte učitelja za vsako malenkost in ne otežkojte mu že itak težko delo v šoli! Če učitelj, ki ima do sedaj pravico soodločati pri volitvah o gospodarstvu v občini in državi, menja svoje politično prepričanje kakor srajco, ki jo menja vsak teden, tedaj to ni osebnost, ni človek, ki bi z lepim vzgledom in močnim značajem vplival na moralo otrok v šoli in ljudi v svojem šolskem okolišu. Dajte učitelju stalnost, da se bo lahko v miru posvetil gospodarstvu in kulturni rasti kraja, kamor ga je pripeljala služba. Podpirajte ga v njegovem delu in ne zavajajte mu počitnic, ki so itak neke vrste bolezenski dopust.

Kadar bo učiteljevo delo v šoli in izven šole zaščiten in kadar se bodo politični tribuni zaman pehali za premetstev tistega učitelja, ki misli drugače kakor oni, tedaj bo tudi delo učiteljev plodnejše kakor je danes; in kapital, ki ga za vzgojo mladine nalaga ves narod, se bo bogateje obrestoval kakor danes, ko preveč mladih ljudi zaide na kriva pota. Takrat bo manj pobojev, ropov, tatvin in požigov, kajti učitelji bodo zares vodniki svojega ljudstva. Takrat šele bomo šli mi vsi srečnejšemu rodu in lepši bodočnosti nasproti!

—1 V svojem uvodniku »Prirodni prirastek našega prebivalstva« prinaša »Jutro« z dne 26. jan. tudi naslednje: »Tudi v šolski dobi od 6. do 10. leta je naš naraščaj močno ogrožen. Državno povprečje je 22,7 smrtnih primerov na 1000. Preko te številke seže zopet vrbaska banovina s porazno številko 32,7. Slede ji drinska s 26, vardska s 25,5 in moravska banovina s 24,5. Na meji povprečja ostaja primorska z 22, na boljšem pa so zetska z 21,6, dunavska z 19,6, savska z 18,7, Beograd s 15,8 in končno dravska banovina s razmeroma najugodnejšo številko 15,5. Izguba te dobe znaša l. 1936. še preko 7000.

Umrljivost otrok v prvih desetih letih življenja znaša v državi 259,2 primerov na 1000 živorojenih, v konkretnem primeru za l. 1936. znaša skupna izguba okoli 108.000 otroških rakvic. Po posameznih banovinah se razdeli ta izguba takole: Pod državnim povprečjem 259,2, sta najprej dravska banovina (199,9) in okrožje Beograd (203,3), nato pride ta zetska (231,6) in moravska (231,7), komaj še pod povprečjem je vrbaska banovina (258), preko pa že sežeta dunavska (259,7) in drinska banovina (260), dočim sta savska (271,4) in primorska (273,4) visoko nad njim. Zalostno prvenstvo pa gre vardski banovini, ki dosega kar 299,3 smrtnih primerov na 1000 živorojenih otrok v razdobju od l. do 10. leta.

—1 Predloge za fin. zakon za l. 1939./40., ki so bili objavljeni v »Učit. tovarišu«, prinaša v izvlečku »Naš Glas«, št. 2. in št. 3.

—1 »Nova doba« z dne 27. jan. prinaša članek »Profesor in njegove učne ure« med drugim tudi: »Osnovnošolsko učiteljstvo si je znalo zagotoviti vsaj en prost dan, ako ima dopoldanski pouk, pri čemer ima seveda isto število ur, kakor sicer. V takih primerih je učitelj v četrtek popolnoma prost, profesor pa nimaš božjega miru niti pol dneva v tednu, ne za oddih, ne za izprehod, ne za knjigo, ne za študij. Gotovo tudi profsorska služba ni tako zamišljena, a je nastala zaradi abnormalnih razmer, ki so sedaj na naših šolah. Kakor pa so te razmere v škodo mladine, v naravnost nepopravljivo škodo za bodočo generacijo, saj so razredi, ki delajo sploh le pri luči v neprežračenih prostorih, tako so v pogubo profesorjev, ki so bili že v prejšnjih, toliko zavajanja vzbujajočih prostih časih tipično nervozni.«

—1 »Novo šolo v Stično!« je naslov članka v »Jutru« z dne 24. jan., v katerem se članek zavzema za novo poslopje, v katerem naj bi bila tudi meščanska šola.

voda. Uprava US vrši vse posle dalje, izplačuje redno posmrtnino, zato se nadeja, da bodo člani storili svojo dolžnost.

Akcijski odbor je v zadnjem času priredil tri velika zborovanja, in to 15. januarja 1939. v Ljubljani, 29. januarja 1939. pa eno v Celju, eno v Mariboru. Na vseh teh zborovanjih so govorili učiteljski in drugi predstavniki (gg. Kumelj, Kocijančič, Kosem Drago, Dvoršek Slavko in še drugi). Vsa zborovanja so bila odlično obiskana od članov mnogih takih človekoljubnih ustanov. Vsi soudeleženci so se strinjali z našo spomenico (gl. zadnji »Učit. tov.«), se strinjajo z našim dosedanjim delom in so za mnogoštevilno deputacijo v Beograd. V to deputacijo, ki bo zagovarjala in branila naše z dolgoletnim članstvom pridobljene pravice v Učiteljski samopomoči, v Samopomoči učiteljskih otrok in v Društvu upokojenega učiteljstva za dravsko banovino, bo poslala Učit. samopomoč tovariša M. Kumlja in Iv. Kocijančiča. Pomoč v Beogradu so nam obljubili mnogi narodni poslanci in senatorji. Več od teh je, ki bi bili sami prizadeti kot člani raznih takih ustanov. Po vrnitvi iz Beograda bomo obširno sporočili vse, kar bo važnega in za naše nadaljnje delo merodajnega.

SAMOPOMOČ UCITELJSKIH OTROK.

Samopomoč učiteljskih otrok se zopet oglašja in obrača do vseh učiteljev (-ic) staršev, ki imajo otroke, da jih vpišejo v gornjo zadrugo. Vsak otrok dobi ob polnoletnosti odpravnino, v primeru smrti pa posmrtnino.

Kako važna je ta zadruga in kako lep in idealen namen ima, naj služi v dokaz tale zahvala:

Danes sem prejela zavarovalnico, za kar se prav pristožno zahvaljujem. Znesek mi je kot podarjen, ker na ona mala mesečna vplačila človek hitro pozabi, dasi sem jih včasih zelo težko odposlala. Danes mi ni žal in morem vsakemu tovarišu in tovarišici le toplo priporočati to prekornostno ustanovo.

Učitelji (-ce) starši! Ne zamudite prilike in pohitite s prijavi. Vse potrebno dobite pri Samopomoči učiteljskih otrok, Ljubljana, Franciškanska ulica 6.

ZADRUŽNIKOM UCITELJSKE SAMOPOMOČI!

V zadnjih dneh meseca januarja t. l. vam je razposlala zadruga uprava položnice za tri smrtne primere, 476—478. Umrli so: Arselin Ana, vd. šol. upr., Ljubljana; Stenovac Ivan, šol. upr., Domžale; Kogoj Peter, nadučitelj v pok., Gorica. Posmrtnina za vse tri smrtne primere je znašala 39.100 din. — Zamudnike naprošamo, da poravnajo vse dolžne članske prispevke.

TVRDKA JOS. EBERLE
se preseli z Mestnega trga št. 17 v nove poslovne prostore **hotela Slon**
TYRŠEVA c. 2 s 1. februarjem TYRŠEVA c. 2
in se priporoča z veliko zalogo draguljev, zlatnine, srebrnine, ur, jedilnega pribora, kovinskih umetnin itd. s konkurenčnimi cenami.

Mladinska mafica

—mm V članku o bolgarski mladinski književnosti piše »Večernik« od 28. jan. tudi o slovenskih prevodih iz bolgarščine in omenja predvsem »Pirhe« v izdanju Mladinske matice. V članku je tudi sledeči odstavek: Slovenci se k sreči lahko pobahamo s tem, da naše mladinsko slovstvo vidno napreduje, kar je v prvi vrsti zasluža učiteljske književne ustanove »Mladinske matice«. Imamo že lepo zbirko izvornih slovenskih pravljic, pripovedk, povesti in pesmi. Hudo pa pogrešamo dobra realistična dramatska dela in slovenski mladinski roman. Zato pregledujemo bogato bolgarsko mladinsko književnost z upanjem v srečo, da bodo tudi naši slovenski književniki bolj številno in plodno obrnili svoj pogled k naši mladini, našemu narodu in življenju.

—mm Mladi Korotan prinaša v svoji 4. številki tudi ponatisk »Milica in Jakca« od Ribičiča ter »Zimsko veselje« iz »Našega roda«.

—mm Cicibanova knjižnica. Tretji zvezek je izšel. Hočete imeti v šoli uspeh v čitanju, hočete, da bodo otroci dobili veselje do branja, naročite Cicibanovo knjižnico! Pri naročilu vsaj 10 izvodov so knjižice po 1,50 za izvod in pri tem se poštnina posebej ne računa.

—mm Avtorje, ki so se udeležili literarnega natečaja Mladinske matice, in še niso poslali svojega naslova, prosimo, da to čimprej storo, da jim lahko rokopise vrnemo.

Učiteljska tiskarna

—t Že za din 50,— dobite v Knjižarni Učiteljske tiskarne Knaurov Svetovni atlas z najnovejšo politično razdelitvijo. Za isto vsoto se Vam nudi Knaurov Leksikon.

—t Prirodopisci! Gotovo Vas bo zanimala knjiga: Živali prazgodovinske dobe in njihovo življenje. V nemščini pisana knjiga vsebuje vse, kar se je do najnovejšega časa moglo odkriti na tem področju.

—t Pri Knjižarni Učiteljske tiskarne lahko naročite najnovejšo slovensko knjigo Razvoj slovenskega narodnega vprašanja. Cena v platno vezani knjigi je 96 din. — Prezanimiva knjiga, ki obravnava v izčrpnih oblikah ves naš problem.

—t KNJIGARNA UCITELJSKE TISKARNE dovoljuje cenjenemu učiteljstvu obročno odplačevanje za vse knjige, ki jih pri njej naroče.

—t Naročajte Žirovnikove Narodne pesmi. Dokler je še kal zaloga, jih dobite po 1 din za zvezek. Zbirka sestoji iz 4 zvezkov.

—t Izšel je najnovejši Brockhaus leksikon v štirih zvezkih. Vsak zvezek ima ca. 750 strani. Cena skupno vsem štirim delom v platnu vezanim din 600,— Naročite si ga!

—t Važno sporočilo! Knjižarna Učiteljske tiskarne dovoljuje cenjenemu učiteljstvu obročno odplačevanje knjig, ki jih pri njej naroči.

—t Za potovanje si preskrbite vodiče, i. s. Griebenove potovalne vodiče v nemščini: Švica, Paris, Firence, Berlin, Dunaj, Hamburg, Benetke, Genua, Dalmacija, Dolomiti, Budimpešta, Nürnberg, Korosko, Gornja Italija, Italija, Južna Italija, Riviera, Štajersko, Salzburg, London, Trst-Opatija, Milan.

Stanovska organizacija JUU

iz izvršnega odbora

—iz Pozdravne brzojavke in izjave solidarnosti izvršnemu odboru JUU odnosno predsedniku Ivanu Dimniku so s svojih zborovanj poslala sledeča društva:

- Učiteljsko društvo Karlovac.
- Učiteljsko društvo Bijeljina.
- Učiteljsko društvo Sremska Mitrovica.

Iz društev Vabila

—JUJ — SRESKO DRUŠTVO V KRANJU bo zborovalo v soboto, dne 11. februarja, ob pol deveti uri v prostorih Narodnega doma v Kranju. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo. 2. J. J. Strossmayer, predava tovariša Piškova. 3. Tajništvo poročilo. 4. Predlogi k finančnemu zakonu. Referira tov. Rape Vlado. 5. Blagajniško poročilo. 6. Predlogi in nasveti. — K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

—JUJ — SRESKO DRUŠTVO V ŠOSTANJU bo zborovalo v soboto, dne 11. februarja t. l., v ljudski šoli v Šostanju s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo o situaciji v organizaciji. 2. Predavanje strok. učitelja Kunsta Viljema: »Pouk o elektriki v sodobni ljudski šoli«. 3. Poročilo o Učiteljski tiskarni.

Učiteljski pevski zbor JUJ Emil Adamič

—pev Obvestilo. Prihodnji pevski tečaj bo 24., 25. in 26. marca t. l. v Ljubljani v prostoru, ki ga bomo pravočasno objavili. Članstvo, ki še ni odposlalo svojih izjav glede odtegljaja za turenejo, naj stori to takoj.

Tajništvo.

Šolski radio

—r XVII. Torek, 7. februarja: Slovenska mladina ob meji in na Kočevskem; g. Marjan Tratar, Razpored: 1. Ali veš, kaj je materina beseda? 2. Našega rodu novo vstajenje. 3. Beseda slovenski mladini. 4. Dopisovanje z našo mladino ob meji in na Kočevskem. 5. Organizirajmo šolske izlete in potovanja v glavnih počitnicah na našo severno mejo in na Kočevsko. 6. Zaključna beseda. II.—III.

Petek, 10. februarja: V kolinski tovarni; dialog v obliki reportaže vodi g. Mirko Demšar. Razpored: 1. Ogled surovin. 2. Naprej v pražarno. 3. V mlinu. 4. Cikorija se pakira in odpravlja. II.—III.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 5. februarja, ob 17. uri predavanje: Gospodarska navodila in tržna poročila.

—t Knjižarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani priporoča naslednje zbirke knjig:

1. Zbirka za din 50,—: Kunc: Veterinarska higijena in živinoreja, Oblak: Naša prasičjereja, Terzan: Kmetovalčev svetovalec, Wenko: Kmetijsko kokošarstvo, Wenko: Več dobre krme, Wenko: Sto pojasnil o umnem travništvu, Wester: Življenje čebel.
2. Zbirka za din 50,—: Čermelj: Ljudska astronomija, Sadar: Lan in konoplja, Spiller: Planšarstvo.
3. Zbirka za din 20,—: Brežnik: Klic Gorjancev, Jeran: Zastava v vetru, Winkler: Cesta čez Resje, Zupanc: Stari Hrk, Tovornik: Stara pravda, Wester: Življenje čebel.
4. Zbirka za din 3,—: Žirovnik: Narodne pesmi za mladino, 3 zvezki.
5. Zbirka za din 1,—: Marolt: Narodne himne in domorodne pesmi.
6. Zbirka za din 25,—: Baukart: Marko Senjanin, slovenski Robinzon, Dimnik: Kralj Aleksander I. Flerè: Babica pripoveduje, Korban: Vitomilova železnica, Kosem: Ej, prijateljčki Silih: Nekoč je bilo jezero, Riha-Pribil: Povest o svatbi kralja Jana.
7. Zbirka za din 30,—: Zupan: Belokranjske pripovedke, Vaštetova: Mejaši, Milkovič: Pravljice iz gozda, Meško: Našim malim, Krasnoborska: Pripovedka o vetru, Karafiat-Bradač: Kresničnice.
8. Zbirka za din 40,—: Milkovič: Pravljice iz gozda, Korban: Iz mojih temnih dni, Lah: Češke pravljice, Flerè: Slike iz živalstva, Ewald-Holeček: Mati narava pripoveduje, Erjavec: Kitajske narodne pripovedke, Anatol le Braz: Islandska velika noč, Flerè: Pripovedne slovenske narodne pesmi.
9. Zbirka za din 50,—: Suchy: Staroindijske basni, Rapè: Tisoč in ena noč, Brinar: Pohorske bajke, De Amigis: Sreč.
10. Zbirka za din 100,—: Erjavec-Flerè: Zbrani spisi: Fran Erjavec, Franc Levstik, Matija Valjavec, Josip Stritar, Simon Jenko, Anton Martin Slomšek, Janko Kersnik. Slovenske pesnice in pisateljice.

Naša gospodarska organizacija

VABILO.

REDNI OBČNI ZBOR

Učiteljske gospodarske in kreditne zadruge r. z. z. o. z. v Celju

se bo vršil v soboto, dne 18. februarja 1939., ob 13,30 v prostorih okoliške deške osnovne šole v Celju s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev letnega računa za leto 1938.
5. Čitanje revizijskega poročila.
6. Sklepanje o sprejemu novih pravil po zakonu o gospodarskih zadrugah.
7. Volitev v načelstvo in nadzorstvo.
8. Slučajnosti.

Ako občni zbor ob 13,30 ne bo sklepčen, se bo na isti dan in v istih prostorih vršil drug občni zbor, ki je po točki 40. zadrughih pravil sklepčen pri vsakem številu glasov.

Načelstvo.

Važno obvestilo o prizadevanju za rešitev Učiteljske samopomoči

V prejšnjih številkah »Učiteljskega tovariša« ste čitali o pravilniku za človekoljubne ustanove. Zastopniki naše Samopomoči in raznih drugih takih ustanov (železničarji, poštarji, grafiki itd. (so v zadnjih dnevih osebno izročili v prejšnji številki »Učit. tovariša« priobčeno spomenico g. banu, g. županu ljubljanskega mesta, zastopniku knezoškofa in še drugim odličnim osebam. Posvod se nam je zagotavljalo, da nas bodo podprli v naših težnjah. Večja deputacija iz dravske banovine in vseh drugih banovin se zbere v prihodnjem tednu v Beogradu, kjer bo prosila za sprejem na vseh odločujočih mestih. Pojasnila bo tam, da so bile naše človekoljubne ustanove ustanovljene od nas samih, da jih mi vzdržujemo izključno le s svojimi sredstvi. Za nas ni treba pravilnikov in nobenih matematičnih rezerv. Trdno smo prepričani, da bodo naša pojasnila prepričala gospode v Beogradu, da naše samopomoči ne spadajo v vrsto trgovskih zavarovalnic, za katere je bil pravilnik prav za prav namenjen.

Člani naše US naj le mirno čakajo naših nadaljnjih poročil. Za razburjanje še ni po-